

- якщо висновок експерта суперечить іншим матеріалам справи чи викликає сумнів у його правильності, то може бути призначена повторна експертиза, проведення якої доручається іншому експерту (експертам).

Отже, широке та ефективне використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, налагодження тісної взаємодії зі спеціалістами і експертами є найбільш значущим аспектом організації розслідування кримінальних правопорушень.

Література :

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 19.11.2012 року // Офіційний вісник України. – 2012. – №11. – Ст.124.
2. Про судову експертизу: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – №28. – Ст. 232
3. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз: Наказ Міністерства юстиції від 08.10.98 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до наказу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103>
4. Аверьянова Т. В. Судебная экспертиза: Курс общей теории / Т. В. Аверьянова. – М.: Норма, 2006. – 480 с.
5. Ищенко П. П. Специалист в следственных действиях (уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты). – М.: Юрид. лит., 1990. – 160 с.
6. Козаченко О. В. Кримінальний процес: конспект лекцій / О. В. Козаченко. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 320 с.

КЛЬОВАН
Неля Василівна

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Актуальність профілактичної роботи в студентському середовищі визначається декількома аспектами. Молодий вік визначається значно більшою соціальною активністю, а студентство – є найбільш активним прошарком як молоді, так і суспільства в цілому. Хоча рівень злочинності і правопорушень серед студентства є відносно невисоким, проте враховуючи особистісні характеристики молоді, що навчається у ВНЗ, таких проявів не має бути взагалі. Крім того, студентство – це майбутні кваліфіковані фахівці в різних сферах діяльності, в тому числі й правоохоронній, тому закріплення основних норм правової культури мають стати рівноцінним показником їхньої професійності.

Проблеми оптимізації діяльності навчальних закладів щодо запобігання злочинності в певних аспектах досліджувалась вітчизняними кримінологами Ю. В. Александровим, О. М. Бандуркою, І. П. Васильківською, В. В. Голіною, О. М. Джузей, А. П. Закалюком, О. М. Костенком, А. Й. Міллером, А.А. Музикою та інш.

Метою даного дослідження є визначення змісту і напрямків діяльності у вищих навчальних закладах щодо профілактики правопорушень і злочинності у студентському середовищі.

Студентське середовище є важливим об'єктом профілактичного впливу, з огляду на низку ознак. У вищих навчальних закладах сьогодні навчається значна кількість молоді (за даними Державної служби статистики станом на 2014 та 2015 роки близько 1,5 млн громадян) і потенціал навчальних закладів має бути використаний для формування їх правової та кримінологічної культури. Студенти є складовою молоді і їм певною мірою притаманні окремі негативні процеси і явища молодіжного середовища, такі як зловживання алкогольними напоями, наркоманія, брак морально-духовних засад та правової обізнаності, низька правова та кримінологічна культура, агресивна поведінка, відсутність позитивно спрямованої дозвільної сфери тощо.

Функції і завдання вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) визначені Законом України «Про вищу освіту» та передбачають широку їх діяльність виховного, освітнього, наукового та інноваційного характеру. В межах визначених повноважень ВНЗ також виступають суб'єктом загальної профілактики правопорушень, на що звернена увага у низці законів в сфері реалізації державної молодіжної політики, а також спільному Наказі Міністерства молоді та спорту України, Міністерства соціальної політики України від 28.07.2014 р. № 2460/502 щодо взаємодії структурних підрозділів даних центральних органів.

Основним напрямком профілактики правопорушень та запобігання злочинності ресурсами ВНЗ вважається правосвітня і правовиховна робота, яка може здійснюватись у різних формах і методах: надання правової інформації і знань, пропаганда здорового способу життя за участю лікарів та психологів, формування патріотизму і системи загальнолюдських цінностей, а також негативного ставлення до злочинності та злочинної поведінки, залучення до акцій, благодійних і патріотичних заходів, сприяння розвитку індивідуальних нахилів, підтримка студентського самоврядування, залучення студентської молоді до процесу правового виховання у своєму середовищі та інш. У всіх навчальних закладах традиційно функціонує інститут кураторства, проте заслуговують на увагу і запозичення інші форми і заходи, що уже реалізуються в окремих ВНЗ, зокрема комісії з профілактики правопорушень, на засіданнях яких розглядаються випадки порушення дисципліни, рада з профілактики правопорушень серед студентів, відділення психологічного супроводження або психолог, що здійснюють роботу з психологічної діагностики та допомоги у студентському середовищі тощо.

Крім того, є низка заходів, що спрямовані як на профілактику правопорушень, так і відповідають напрямкам молодіжної політики: створення спільних з громадськими організаціями проектів із запобігання зло-

чинності серед молоді, залучення студентів до міжнародних проєктів регіональних та всеукраїнських правозахисних організацій; залучення студентства до контролю за дотриманням прав молоді, зокрема на освіту; залучення можливостей Управління юстиції, Управління освіти, УМВС, Державної пенітенціарної служби, Управління соціального захисту населення, Управління охорони здоров'я щодо проведення спільних заходів серед молоді, спрямованих на формування високого рівня правосвідомості та відповідальності; забезпечення системного проведення заходів як в межах навчального процесу, так і поза ним щодо формування у студентів кримінологічної культури; створення у ВНЗ неюридичного профілю належних умов для проведення постійно діючих правового лекторію, тижнів права із залученням представників практичних підрозділів правоохоронних органів, науковців-правознавців; залучення студентів старших курсів юридичних ВНЗ до проведення заходів правового характеру у школах, ліцеях, гімназіях, коледжах неюридичного профілю та ін.

Оскільки при конкретизації заходів виникає потреба у їх матеріально-технічному забезпеченні, то доцільно включати їх до регіональних програм профілактики правопорушень серед молоді з відповідним фінансуванням з державного та місцевого бюджетів.

Важливим є також отримання і аналіз кримінологічно значущої інформації про стан злочинності і правопорушень серед студентства як на регіональному, так і на державному рівнях.

Юридичні ВНЗ мають додаткові ресурси, які можна розглядати в трьох основних напрямках: робота з студентством щодо формування їх правосвідомості, кримінологічної культури, нетерпимості до злочинності і злочинної поведінки; навчання педагогічного складу шкіл методам кримінологічної профілактики правопорушень серед неповнолітніх; співпраця з правоохоронними органами з функціями запобігання злочинності щодо підвищення кваліфікації їх працівників, методичної роботи (наприклад, постійно діючий метод центр); регіональне прогнозування злочинності та участь у розробці Комплексних регіональних програм профілактики правопорушень.

Щодо конкретних кримінологічних заходів із залученням юридичних ВНЗ, можна запропонувати такі:

- Розроблення з подальшим впровадженням в практику роботи навчальних закладів області програм та методик щодо формування правосвідомої поведінки неповнолітніх та студентської молоді.
- Проведення міжвузівських студентських, наукових, науково-практичних круглих столів за напрямком «Профілактика злочинності неповнолітніх і молоді: кримінологічний, психологічний, педагогічний аспект».
- Організація на базі юридичного ВНЗ систематичних методичних семінарів для педагогічних працівників «Запобігання злочиннос-

ті в молодіжному середовищі: стратегія, заходи, суб'єкти, правове забезпечення».

- Включення у навчальні плани курсів підвищення кваліфікації спецкурсів, окремих тем, семінарів-практикумів, тренінгів щодо профілактики злочинності неповнолітніх, правопорушень, інших негативних явищ у молодіжному середовищі із залученням фахівців-кримінологів.
- Спільно з правоохоронними органами області надання методичної допомоги педагогічним працівникам навчальних закладів у питаннях організації профілактичної роботи з дітьми та студентською молоддю.
- Підготовка та розповсюдження інформаційних листів з питань запобігання насильству в сім'ї; проведення тренінгів і семінарів у навчальних закладах з питань запобігання і протидії насильству в сім'ї.
- Організація електронних центрів знань з питань забезпечення прав дітей та молоді, профілактики та запобігання правопорушень у вказаному середовищі.
- Підготовка кримінологічного прогнозу злочинності в регіоні та систематичне здійснення спільно з аналітичними підрозділами правоохоронних і судових органів аналізу криміногенної ситуації в регіоні, стану злочинності неповнолітніх та студентської молоді.
- Участь у формуванні регіональних програм запобігання злочинності та контроль за результатами їх виконання.
- Участь у методичних, наглядових, громадських радах при правоохоронних органах.
- Залучення студентської молоді до процесу правового виховання у своєму середовищі (виступи на конференціях, симпозіумах, перед студентською аудиторією, трудовими колективами на правові теми), до участі в правоохоронних та правоосвітніх заходах державницького спрямування.

МУСИЧЕНКО
Ольга Михайлівна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ ВИКЛАДУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ В РУСЬКІЙ ПРАВДІ

Загальновизнаною є теза про те, що Руська Правда – перший письмовий кодифікований акт українського права, що складений у XI столітті в Київській Русі. Дослідження цієї історичної пам'ятки має значення для сучасних наукових пошуків: дослідження історії української культури,